

จรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์

คำว่า **จรรยาบรรณ** ตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ให้ความหมายไว้ว่า **“จรรยาบรรณ หมายถึง ความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาชื่อเสียง เกียรติคุณ”** จรรยาบรรณวิชาชีพ (Code of Ethics) เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่แต่ละสาขาวิชาชีพกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ นั้น ๆ เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง และได้รับการยอมรับจากสังคมมาแต่อดีต ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงครูในการแสดงปาฐกถาเนื่องในโอกาสการประชุมครูโรงเรียนฝึกหัดครูทั่วประเทศ ณ หอประชุม โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2498 ไว้ว่า **ครู คือ ผู้ยกสถานะทาง วิทยญาณของโลกให้สูงขึ้น ครูจึงเป็นปูชนียบุคคลที่โลกต้อง บูชา ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องเป็นผู้เสียสละ ต้องปักใจแน่วแน่ ในการที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่หวังผลตอบแทน**

พระพุทธเจ้า ซึ่งนับว่าเป็นครูเอกของโลก ได้กำหนดลักษณะ ของครูที่ดีไว้ 7 ประการ คือ

1. **ปิโย** คือ การทำตัวให้เป็นที่รักแก่ศิษย์ และบุคคลทั่วไป
2. **ครู** คือ การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่น มีจิตใจมั่นคง กอบด้วยความรู้ณาเคารพ
3. **ภาวนีโย** คือ การเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มี ความประพฤติอันดีงาม
4. **วัตตา** คือ เป็นผู้มีความมานะในการดัดเตือนสั่งสอนโดยไม่เกรงกลัวว่าจะเกลียดหรือโกรธ มีความเฉลียวฉลาดในการใช้ คำพูด
5. **วจนกขโม** คือ ความเป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำ โดยมีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง
6. **คมภีร** **กถกตตา** คือ การรู้จักสอนจากง่ายไปหายาก หรือ มีความลึกซึ้งขึ้นโดยลำดับ
7. **โนจฏฐาเน** **นิโยชเย** คือ การรู้จักแนะนำในทางที่ถูก ที่ควร ไม่แนะนำนอกนอกลู่หนทาง

สำหรับจรรยาบรรณวิชาชีพครู คณะกรรมการคณาจารย์ ได้กำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร การศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ สำหรับการศึกษา ประมวลไว้ ขึ้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ไว้ดังนี้

1. ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและ แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
2. ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
3. ต้องรัก ศรัทธา ชื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
4. ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า
5. ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง แก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็ม ความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
6. ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
7. ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ
8. ต้องให้บริการด้วยความจริงใจ และเสมอภาค โดย ไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ โดยมิชอบ
9. พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
10. พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นใน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

สำหรับจรรยาบรรณของอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่ประชุม ประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่และภารกิจของอาจารย์ในการให้ การศึกษา และพัฒนาบุคลากรของชาติ อาจารย์เป็นวิชาชีพที่มี เกียรติ และเป็นที่ยอมรับของสังคมไทยในการสร้างทรัพยากร

แฉวง QA

สมศ. กำหนดตัวบ่งชี้ประเมินการปฏิบัติ ตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์

บุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการขยายบรรณแห่งวิชาชีพที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของอาจารย์มหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาในการรักษาและส่งเสริมซึ่งเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของอาจารย์ที่ดี ปอมท. ในคราวประชุมสมัยสามัญ ครั้งที่ 2/2543 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2543 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงได้พิจารณากำหนดจรรยาบรรณของอาจารย์มหาวิทยาลัยไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. อาจารย์พึงดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป ทั้งด้านส่วนตัวและการทำงาน
2. อาจารย์พึงสอนศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ช่วยเหลือและปฏิบัติต่อศิษย์อย่างมีเมตตา และเป็นธรรม
3. อาจารย์พึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เสียสละอดทน ซื่อสัตย์ สุจริต
4. อาจารย์พึงปฏิบัติงานโดยมีเสรีภาพทางวิชาการ ไม่ถูกรับงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด
5. อาจารย์พึงหมั่นศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
6. อาจารย์พึงเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณนักวิจัยตามข้อกำหนดของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
7. อาจารย์พึงปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานเยี่ยงกัลยาณมิตร ช่วยเหลือ ส่งเสริมและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
8. อาจารย์พึงสร้างและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ และมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัย
9. อาจารย์พึงปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

“ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 76 ง วันที่ 5 กันยายน 2548 หน้า 39-46.

“จรรยาบรรณอาจารย์มหาวิทยาลัย” <http://www.ku.ac.th/personal/conduct.html>.

พุทธทาสภิกขุ. “ปาฐกถาพิเศษเนื่องในโอกาสการประชุมครูโรงเรียนฝึกหัดครูทั่วประเทศ” ณ หอประชุมโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย วันที่ 26 เมษายน 2498.

เฉลิมขวัญ บุรีภักดี และคณะ. *รายงานการวิจัย เรื่อง ลักษณะของครูที่ดี*. กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.

ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในรอบปี 2 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ (Professional Ethics) เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนั้น การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ 2549 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต้องทำคำรับรองการปฏิบัติราชการกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตัวบ่งชี้หนึ่งที่สถาบันต้องปฏิบัติและรับการประเมิน คือ ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์

การประเมินการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ สมศ. และ กพร. จะพิจารณาจากกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ที่เหมาะสมกับสถาบัน เป็นลายลักษณ์อักษร และได้รับอนุมัติจากสภาคณาจารย์/ที่ประชุมคณบดี มีคู่มือการปฏิบัติตามจรรยาบรรณและเผยแพร่ให้คณาจารย์ทราบโดยทั่วกัน มีระบบการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมาตรการดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมีการนำผลการกำกับติดตามประเมินผลไปใช้ในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และการวางแผนป้องกันการกระทำผิดจรรยาบรรณ รวมทั้งการทบทวนจรรยาบรรณวิชาชีพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

QA ใน สจพ.

สถาบันประกาศใช้องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในฉบับใหม่

คณะกรรมการบริหารในคราวประชุมครั้งที่ 3/2549 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549 ได้ให้ความเห็นชอบ และกำหนดให้ใช้ องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน พ.ศ. 2549 สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของหน่วยงานระดับคณะของสถาบัน โดยจะใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นไป ผู้สนใจดูรายละเอียดได้ที่ เว็บไซต์ของศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา <http://qa.kmitnb.ac.th>